

จรัญญา ชัยสิงห์ 2555: ปัจจัยกำหนดความยากจนระดับภูมิภาคของประเทศไทย
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชา
เศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์วัลลภรัตน์ สุพรรณชาติ,
Ph.D. 157 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของความยากจนในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้
3 มาตรวัดของความยากจน ได้แก่ สัดส่วนคนจน ช่องว่างคนจน และความรุนแรงของปัญหาความยากจน และ
วิเคราะห์หาปัจจัยกำหนดความยากจนระดับภูมิภาคของประเทศไทยด้วยวิธีการทางเศรษฐมิติ โดยพิจารณาถึง
ปัจจัยกำหนดที่ยังไม่เคยมีการศึกษาในงานวิจัยที่ผ่านมา ได้แก่ ผลดีภาพการผลิตการผลผลิต โดยรวมภาคการเกษตร
และราคาอาหาร ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิแบบภาคตัดขวางผสมอนุกรมเวลา ครอบคลุม 4 ภาค ได้แก่
ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ในช่วงปี พ.ศ. 2529-2552

ผลการศึกษาพบว่า ภาวะความยากจนมีความแตกต่างกันอย่างมากในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีภาวะความยากจนมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาค
กลาง ตามลำดับ สำหรับผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะความยากจนระดับภูมิภาคของประเทศไทย พบว่า
การเพิ่มจำนวนเนื้อที่ชลประทาน จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนสูงขึ้น และการเพิ่มผลดีภาพการ
ผลิตโดยรวมภาคการเกษตรทำให้สัดส่วนคนจน ช่องว่างความยากจน และความรุนแรงของปัญหาความยากจน
ในแต่ละภูมิภาคลดลง ตรงกันข้ามหากอัตราการพึงพิงในครัวเรือนสูงขึ้น ทำให้สัดส่วนคนจน ช่องว่างความ
ยากจน และความรุนแรงของปัญหาความยากจนในแต่ละภูมิภาคเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าสัมประสิทธิ์ความ
ไม่เสมอภาคด้านรายจ่ายเพิ่มขึ้นจะทำให้ความรุนแรงของปัญหาความยากจนในแต่ละภูมิภาคเพิ่มขึ้นด้วย

ผลการศึกษาบ่งชี้ว่าการขยายเนื้อที่ชลประทานหรือจัดให้มีแหล่งน้ำชลประทานขนาดเล็ก การ
เสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะต่างๆ ให้แก่ครัวเรือนยากจน รวมทั้งการผลักดัน
และส่งเสริมมาตรการที่ช่วยเพิ่มผลดีภาพการผลิต โดยรวมภาคการเกษตรและลดความเหลื่อมล้ำในแต่ละภูมิภาค
จะสามารถช่วยลดภาวะความยากจนในแต่ละภูมิภาคลงได้

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก